

ЦЪРКОВЕН ВЕСТНИК

ОРГАН НА БЪЛГАРСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦЪРКВА
СЕДМИЧНИК ЗА РЕЛИГИОЗНА И ЦЪРКОВНО-ОБЩЕСТВЕНА ПРОСВЕТА
Адрес: София, ц. ул. „Св. София“ № 2 тел. 8-29-83 сметка 110-11 БНБ — Софийски градски клон

ПЪРВИТЕ БУКВИ

Ето пак сме пред празника на славянската просвета и култура. И неволно се пренасяме в онази отдалечена и славна епоха, когато на света се роди славянската писменост.

Средата на IX век е. Известният солунски управител Лъв е изпратил най-малкия си син Константин да се учи в прочутата на времето Магнаурска школа в Цариград. Да се учи някой в тази школа е било рядко достойние. Тук са се учили децата на велики царедворци, избрани сановници, видни велможи, прославени военачалници и пр. И младият Константин е удостоен с тази чест и е имал радостта да се учи в тази знаменита школа. Той проявява чудни дарби и способности, с които озадачава знаменитостите в науката на онова време, които са били привлечени тук за преподавателите.

Константин очудва с познанията и достиженията в областта на: философията, поезията, риториката, граматиката, геометрията, математиката, астронимията, богословието и др. И всички тези отдели на науката той усвоява с неизмерима любов и необикновена лекота.

Преподавател в тази школа е и бъдещият цариградски патриарх — педагогът, философът, общественикът, дипломатът Фотий.

Еднаж, при общи разговори, преди учебни занятия, всеуважаваният учител и наставник е изненадан от един смел въпрос.

Един от учениците застава напред, излиза от дълбоката си замисленост и ясно пита:

— Учителю, имат ли варварите прославени мъже като елините и римляните?

Не е мъчно за този известен учител да отговори на такъв въпрос, Толкова повече, че се касае за безкнижните и непросветени варвари.

И затова, той строго и надменно дава студен отрицателен отговор.

Тежък удар е това за младия славянин. Но този отговор не го сломи, нито го обезсърчи. Напротив, този отговор дълбоко залегна в съзнанието и в чистата душа на младото славянце. А въпросът вече е станал негова плът и кръв. Той го е възлюбил с всичкият пламък на будната си душа.

Но отговорът? Той го гнетеше. Той го измъчваше. Та с какво неговият народ е по-ниско от римляните и византийците? Нима в неговите среди няма такива мъже, които може да бъдат прославени и които да прославят и своя род?

Тази мисъл го гризе, но едновременно го и насърчава. Той вече е спечелил вниманието и любовта не само на своите преподаватели и възпитатели. За него вече се говори и в императорския двор. Той е известен вече като млад и много надежден учен, който далеч надхвърля по знания не само своите съученици, но очудва и надминава и някои свои преподаватели. Наскоро получава прозвището философ. Нему се предлагат високи длъжности, слава, власт, почести. Но всичко това той отблъсква, като заявява, че за него няма нищо похубаво и по-привлекателно от книгите. И затова след завършване на курса на школата, той не може да се откъсне от любимите си другари — книгите. За изненада на всички, той става библиотекар в патриаршеската библиотека, за да може да бъде близко и неотлъчно до книгите, до науката, до изкуствата.

Тук, между натегналите от книги рафтове на голямата патриаршеска библиотека, Константин не бе покрит от праха на книгите и не остана в забрава.

Византия, въпреки големите завоевания все още не е спокойна. Много жертви даде тя и много оръжие похаби с постоянните си близки и далечни врагове, едни от които са и сарацините. Византия остави временно студеното оръжие настрана и реши при сарацините да изпрати друг пълководец, въоръжен вече не с меч, но с всеоръжието на вярата — кръста.

Макар и още твърде млад, едва 24 годишен, Константин е вече известен като учен, философ и богослов. С тези оръжия, по поръка на императора, той заминава за далечната земя на сарацините.

Оттам той се връща увенчан със славата на отличен полемист, оратор и богослов. Но заедно с блестящия успех, той донася още повече нарастала своята мъка по своя народ. Той вижда, че и сарацините имат и букви, и цифри, и учени, и поети, и богослови, и наука, и култура.

Тази болка вече напълно го завладява. Тя го преследва. Тя го мъчи. Тя се превръща в бреме, в страст, в тежест.

А неговата слава като учен, философ и полемист, расте.

Зареждат се за него нови подвизи. Константин, заедно с брат си Методия, все със същата мисия бива изпращан последователно при хазарите, иудеите, в Херсон, при фулския народ и пр. Тук те

са имали чисто апостолска работа. С ясни и разбрани думи на съответен език, те са изяснявали истините на вярата и са насаждали там чистото и спасително Христово учение.

Това обстоятелство още повече увеличило и без това голямата мъка и тежкото бреме на Константина.

И сега, още един път Константин философ отхвърля пътя на славата. Той, според обикновеното разбиране, слиза надолу. Той напуска и патриаршеската богата библиотека и се прибира при брат си в манастира.

Тук двамата прославени в мисиите си мъже, не се затварят в тесните монашески килии, за да се отдадат на пост и молитва, на монашески и аскетически подвизи. Денем и нощем, озарявани от мъждукащата светлинка на кандилцето и окриляни от светли надежди, те са се ровили в дълбоки размисли и търсежи. Тяхната будна мисъл се е реела далече по светлите хоризонти на народите, чиито страни отдавна са огреани от светлината на науката и просветата. Те им се радват, те се учат от тях, но те и благородно им завиждат. Защо само те да могат да четат и да пишат, да се молят и да творят наука и култура на свой език? Какво може и трябва да се стори, та и над техния народ да изгрее слъщето на науката, на просветата и да прогони мрака на невежеството и разсее народната мъка?

А ето тук, в манастира са надошли и поклонници от всички близки и далечни славянски краища. Разговорите с тях са и радост и утеха и за едните и за другите. Но време е да влязат и в храма Божий да се помолят. И пак това страшно средостение се изправя между тях. Службата трябва да се изпълни на непознатия и тям ромейски език. Нова мъка, нови страдания, и нови и нови напъни изпълнени със светли надежди.

Ясно е, Те трябва да създадат азбука, букви и то свои, родни. Трудна, но благородна и възвишена задача. Дни и нощи, без отдиш, без колебание, упорито и смело те чертаят, кроят, заемствуват, комбинират. А Константин отдавна вече работи в тази област. Да. Те здраво са стъпили. Няма съмнение. Те са близко. Може! Трябва! Да, трябва и то по-скоро!

И в това напрежение странна мисъл хрумва на Константина.

— Нали само на три езика може и трябва да се слави Бог?

— Братко, да не би да изпаднем в заблуждение, в ерес?

— Щом е от полза за народа, не е ерес, — мъдро отговаря Методий.

И мисълта още по-трескаво заработва. Благо родният и упорит труд вече дава първите плодове. Намерени са знаци, оформени са първите родни букви.

Но нима това е вярно? Възможно ли е с тези „черти и резки“, тъй разкривени, така различно съчетани, да се устрои и запише мисъл, славянска мисъл? Още малко усилия. Още напрежение. Ето. Да. Така може. Така е. Слава Тебе, Господи! Гръцкото изречение вече е заместено с ново, най-новото на света — на славянски. Радост неземна. Слава и благодарение Единому Богу нашему.

Нали Бог е Бог на всички? Нали в Писанието е казано: „Хвалете Господа, всички народи, прославяйте Го, всички племена. Всичко що диша, да хвали Господа“ (Пс. 116:1; 150:6). Та нима славяните нямат това божествено разрешение и право? Та нали сарацините, хазарите, иудеите, персите, готите, арменците, египтяните и другите народи имат свой език, своя писменост? И те имат своя книжнина. И те смятат своя език за свещен. Та защо и славянският народ да не бъде като тях? И ето, и той вече си създаде такава. Родиха се първите славянски букви. Сложи се началото с това и на първата славянска писменост и книжнина. Роди се нова писменост на фона на историческото съществуване на широката славянска народност. Ако голяма радост настъпва когато се роди нов човек в един дом, който все пак е човек, временно пребиваващ в този живот, то колко по-голяма е радостта, когато културно се ражда и навлиза в историята на културното човечество за вечни времена цялото славянство?

И ето, раздвижиха се първите букви, новите, славянските буквени знаци. Почна тяхното наместване и подреждане. Заредиха се мисли, изречения, записваха се за вечни времена първите славянски слова! И каква чиста радост заля цялото славянство, — радост по-чиста и по-свята от онази на малкото дете, което току що е произнесло първите срички или е заучило първите букви, изрекло е първите думи. И то с цялата си чистота сияе и се радва и вече вижда далече, далече в бъдещето...

И пак, нов призив. Годината е 862. А византийският император, не без интерес, отзовавайки се на молбата на моравския княз Ростислав, наново призовава Константина и Методия и им възлага нова мисия. Сега вече в родна и близка страна — Моравия. Там живеят братя-славяни, близки по кръв и по език. Те сега радостно приемат новото поръчение. Сега вече новородените, първите славянски букви ще влязат в употреба. Първите букви получават признание и живот.

Но там, в Моравия, трябва да се отиде с книжнина на роден, разбран, славянски език. Предстои тежък труд. Трябва да се преведат най-необходимите богослужбени книги, защото и тук има да вършат апостолска работа. Цяла година непосилна и упорита, но радостна и благодатна работа. И всичко необходимо е готово.

Голяма радост залива цяло Моравско. Дошли са родни, славянски учители. Донесли са славянски книги. Те ще се учат, ще четат, ще пишат и ще се молят на роден език. Богослужението ще им се извършва вече не на неразбран латински език, а на роден, на славянски език.

Но радостта на моравските славяни скоро е смутена. Рим не може да се помири, че още един народ е извоювал своите свободи и се е наредил в поредицата на свободните народи. Почват гонения, притеснения, заговори, стига се до съд и найсетне изгонване на славянските учители, в лицето на Кирило-Методиевите ученици.

Преди това Константин умира в Рим едва 42 годишен, като приел монашеска схима с името Кирил. Кратко носил приживе той това светло име, за да остане да живее и да бъде прославян вечно с него като славянски първоучител и просветител.

След спечелването на най-голямата си победа в Рим, светите братя са приети от папата като скъпи гости с големи почести. В центъра на католицизма богослужението е извършено вече на славянски език. Методий е възведен в епископски чин и поставен за архиепископ на Моравия и Панония.

След смъртта на Кирила работата продължил Методий, подпомогнат от множеството техни ученици.

Методий в напреднала възраст, съсипан, починал през 885 г., като оставил един завет за всички славяни:

— Пазете свободата и славянството!

И този завет е и запазен, и изпълнен, и до днес се изпълнява.

Наскоро след завръщането на някои от учениците на светите братя в родна България, в Симеоново време, бе записана нова страница в културната история на човечеството — златният век на славянската книжнина. В IX и X вв. България става люлка на славянската писменост. Създадоха се и процъфтяха Преславската и Охридската просветни школи. А от там славянската писменост и книжнина преминаха и у всички славяни — руси, чехи, словаци, сърби, словенци, хървати.

Такова светло и велико е просветното дело на светите братя. То е гордост и слава на всички славянски народи, които непрекъснато бележат нови и светли страници в културната история на човечеството.

Прот. Д. Калев

Свято и безсмъртно дело

Нашият народ още когато приел християнството и се осъзнал като единна духовна цялост се е отзовал на едно свое високо призвание, като е утвърдил славянската писменост и основал първата самостоятелна народна Църква. Негова е заслугата, че създаде книжнина и организира държавен ред с чисто славянски дух. За онова време, когато господствувало официалното разбиране, че свещени са само гръцкият, еврейският и латинският език, това е представлявало революционна задача, за успешно изпълнение на която е трябвало да се води смела и упорита борба. И само дълбоко религиозни и високо просветени, силни и вдъхновени характери са могли да я изнесат и увенчаят с успех. Без съмнение такива водачи с редко прозрение, борческа енергия и пламенно вдъхновение са били солунските братя св. св. Кирил и Методий.

Явили се преди 1100 години на историческата сцена в едно съдбовно за славянските народи време, когато те били обгръщани от мрака на езическото многобожие и застрашавани от своите съседи, светите Братя, вдъхновявани от дейна вяра и любов към Бога и единородците си — славяните, замислили да им дадат родно писмо и четмо, за да ги приобщат на понятен тем език към евангелската култура, та да усвоят истините на Христовото благовестие и да се молят Богу не само с дух, но и с ум (I Кор. 14:14—15). И ето след няколко седмично молитвено бдение и строго въздържание, придружени с усилни трудове в една от монашеските килии на манастира в Малозайската планина Олимп, те успешно завършили замисленото си дело, като съставили славянобългарската азбука и превели от гръцки на славянски език някои свещени и църковно-богослужебни книги. С тези книги в ръка, като истински божии служители и църковни учители, те тръгнали из славянските градове, паланки и села, за да запозна-

ват и просвещават народните маси с духа и истините на благодатното евангелско учение. Така св. Братя поставили началото на славянската писменост и просвета, която всякога за всички славяни, особено за нас българите, е била първостепенен фактор в духовно-културния им градеж и подем и мощно оръжие за прогрес и народностна самоотбрана. Делото на св. св. Кирил и Методия ни даде възможността сами да се създадем като единородно народностно цяло. Без него прабългарни и славяни още столетия биха живяли като отделни етнически общности. Това дело осигури пълното тържество на славянския език в тогавашна България.

Културното и религиозно-просветно дело на св. Братя има единнадесетвековна история, но въпреки това то не е загубило ни най-малко от мощта и блясъка, от славата и величието си. Всякога, и в дни на робство, и в дни на свобода, то е греяло като ярка звезда във всички български души и сърца. Издигайки заветите и традициите на Кирило-Методиевската епоха, нашите възрожденци начело с хилендареца о. Пансия раздвижиха и поведоха обезправения ни и потиснат народ по пътя на просветата, свободата и културата. И не бе случайно, че именно празникът на св. св. Кирил и Методий в мрачните години на тежкото петвековно турско робство се превръщаше в истинска манифестация на българския несъкрушим дух и воля за свобода, за духовен и национален възход. И след освобождението ни делото на славянските равноапостоли вдъхновяваше първите строители на новия ни държавно-народностен и църковно-обществен живот. Това дело живее и днес у всички, които с любов и преданост към Църквата и народа ни се стремят към повече знания и по-висока и всестранна култура.

Протоиерей Илия п. Николов

Идете, научете всички народи, да бъдат всички едно

Мат. 28:19; Иоан. 17:21

Славянските просветители

Повече от десет века св. Православна църква молитвено спомня и с признателност слави славянските просветители — братята св. св. Кирил и Методий. Като има предвид техния апостолски подвиг на вяра, просвета и себеотрицание, тя още от най-ранни времена ги е причислила към светителския лик и им пее: „С какви духовни песни да ви възвеличим, о преблажени учители, които се подвизавахте апостолски за спасението на славянските люде и които добре се потрудахте за тяхното просвещение със светлината на боговедението, към което затворената врата се отвори от вас с изобретението на славянските писмена?“ А в друга църковна песен Солунските светци са наречени „единоправни“ — имащи еднакъв нрав, еднакъв начин на действие с тоя на апостолите Христоси, защото закърмили славянските народи, които умирали от духовен глад и жажда за Словото Божие.

По онова време, както бележи старо-българският писател Черноризец Храбър, славяните нямали свои книги, а с „черти и резки четели и пишели, като същински езичници“. И ето, в този тревожен и съдбоносен за славянството момент св. св. Кирил и Методий се притекли в помощ на своите сънародници. Те им създали родна славянска азбука, т. е. съшили одеждата, в която се облякла бъдещата им мисионерска проповед сред славянските народи. След това двамата солунски братя превели от гръцки на славянски Св. Писание и така поставили началото на славянската писменост. Те не превели съчиненията на древните елински философи и поети, нито някои от творбите на известните по онова време византийски писатели, а истините на Словото Божие, и не само превели, но и сами тръгнали по примера на Христовите апостоли да учат и да просвещават своите братя по кръв. По тоя начин те допринесли много да се изпълнят и към нас, славяните, пророческите думи: „Народът, който седеше в мрак, видя голяма светлина, и за ония, които бяха в... сянка смъртна, изгря светлина“ (Мат. 4:16). Делото на светите братя се оказало полезно и спасително за цялото славянство, понеже то сродило духовно и подготвило за велика мисия в Европа отделните славянски племена от Уралските планини на изток до Карпатите и Моравските възвишения на запад, от сините води на Прибалтика на север до лазурните брегове на Адриатика и Бяло море на юг.

От плодовете на кирило-методиевото дело най-много се възползувал нашият православен български народ. „Докато у всички славянски народи, които възприеха от нас кирило-методиевската книга, светите братя се тачат като лица с известни заслуги в славянския свят, — пише именитият наш учен проф. А. Т. Балац, — за българите те са като багрена зора на техния духовен живот, като слънце на тяхната народна мощ, като вечно огнище на бляновете им за народно единство“.

По едно щастливо стечение на историческите обстоятелства, изгонените от братска Моравия Методиеви ученици дошли в България, където намерили най-радушен прием от страна на целия новопокръстен български народ, начело с равноапо-

столния св. княз Борис. Учениците на св. братя продължили все със същата ревност и енергия делото на своите учители. Посредством своята книжовна и просветителска дейност те сложили началото на двете прочути през онова време български просветни школи — Преславската и Охридската. В тия школи векове наред намирали широко поле за работа бележити труженици на перото и богословската мисъл, известни със своите съчинения и ученост и зад границите на Отечеството ни.

Благодарение на безсмъртното дело на светите равноапостолни братя Кирил и Методий, нашият православен български народ, след като премина през горнилото на най-различни тревоги и изпитания, след като изнесе тежкия кръст на петвековното двойно робство, оцеля и възкръсна за нов свободен и честит живот. Сиянието на кирило-методиевската светлина благодатно озари умовете, творчески вдъхнови сърцата, дейно насочи волята на плеадата наши възрожденци-борци за църковна, социална и политическа свобода, за да доживеем с радост днешните дни на всенародно благоденствие и преуспяване.

Ето от къде се пораждат у нас бликащите чувства на синовна признателност и преклонение пред великото дело на славянските просветители.

Нашият поет и революционер Хр. Ботев преди повече от 80 години с такава признателност писа в своя вестник „Знаме“: „Те са гениите, които са записали знаменитото събитие в нашата бурна история, и те са представителите пред Бога на славянския братски равноправен и свободен съюз, като български и проповедници на свободата, на братството и на сближението между славяните“.

По-късно народният поет Ив. Вазов, обличайки в поетична форма Паисиевия зов, възторжено възкликна:

„Че и ний сме дали нещо на светът
и на вси словене книга да четат“.

С чувство на такава гордост и признателност към делото на светите братя Кирил и Методий, големият син на българския народ Георги Димитров изрече паметните думи пред Лайпцигския съд: „Още навремето, когато германският император Карл V казвал, че по немски той говори само на конете си, а германските дворяни и образовани хора пишели на латински и се срамували от немския език, във „варварска България“ апостолите Кирил и Методий създадоха и разпространяваха българската писменост“.

„Бъдете преблагословени,
о, вий, Методий и Кирил,
отци на българската книга,
творци на нашия говор мил!

Нек името ви да живее
във всенародната любов,
речта ви мощна да се лекува
в славянството во век веков!“

Христо Проданов

Положението на румънските православни църковни общества отвъд границите на Румънската народна република

В нашия църковен печат многократно са бивали помествани разнообразни материали и сведения по общото състояние и отделни по-значителни събития или прояви в живота на нашата многообична православна църква-сестра — Румънската православна църква. Този път искаме да запознаем читателя на нашия вестник, макар и бегло, поне с най-характерното в положението и състоянието, през последните години и до днес, на румънските православни църковни общества извън пределите на Н. Р. Румъния.

И така:

1. — В светите места. В Иерусалим Румънската Пр. Църква има метох, а отвъд р. Йордан — църква в чест на Св. Иоан Кръстител. С писмо от 10 септември 1956, Н. В. Преподобие архимандрит Пимен Хмелевски, тогава ръководител на Руската църковна мисия в Иерусалим, представил какво е в момента положението на имотите на Румънската православна църква в Израел и Йордания, като молел Румънската патриаршия да даде пълномощно на друго лице, извън мисията, което ще може да се погрижи с по-голяма полза за възвръщането на тези имоти. Подобни рапорти — по положението на румънските църковни имоти в Светите места — постъпили и от протосите Герасим Лука и Гимназиe Попа, които в края на 1956 се завърнали в Румъния.

Негово Светейшество патриарх Юстиниан намерил за основателно това предложение и дал пълномощно на Георге Ханна Барамки от Иерусалим, който по същото време се намирал в Букурещ. За това било съобщено на Министерството на вероизповеданията, което било помолено да ходатайства пред румънското министерство на външните работи да окаже пълно съдействие на новия пълномощник чрез дипломатическите представители на Н. Р. Румъния в Израел и Йордания.

2. — В Гърция. На гръцка територия съществува румънско население, познато под името „власи“ или „арумънци“, които живеят в по-малък или по-голям брой в провинциите Македония, Епир и Тесалия, пръснати в 160 селски общини и 15 градски центрове. До 1957 в Гърция е имало енории, издържани от Румънската държава.

След възстановяването на дипломатическите отношения между Н. Р. Румъния и Кралство Гърция, Румънската патриаршия писмено направила постъпки пред румънското министерство на вероизповеданията, като подигнала някои въпроси във връзка с положението на румънските промени в Св. Гора и направила предложения за подобряването и утвърждаването на румънския живот в тоя монашески център на Православието.

На бившите 14 румънски енории в Гърция редовно се изпращат списанията на Румънската патриаршия.

В Св. Гора румънците имат свой монашески кът, известен под името „Подромул“, с църква в чест на Св. Иоан Предтеча.

3. — Румънска православна Епархия в двете Америки (Северна и Южна). Връзката между Румънската православна църква и румънската православна епархия в Америка е била значително оживена особено през 1956. Чрез посредничество то на Румънската епископия в Америка, Румъния е била посетена, в периода май-октомври, от 50 православни румънци, идвали на няколко групи, за да видят Отечеството и сродниците си. Всички те се представяли на Негово Светейшество патриарх Юстиниан, като изразявали с неударливо възмущение своята признателност към Правителството на Н. Р. Румъния и към Негово Светейшество патриарх Юстиниан за улесненията, които им са били направени, за да могат да стъпят на праотческата си земя, която някои от тях видели сега отново едва след повече от 40 години.

На 2 октомври пристигнал и епископът им, Н. Пр. Андрей Молдовяну, придружен от съветника си Александру Сучу. През своя близу 40-дневен престой в страната (до 9 ноември) той взел участие в редица тържествени служби: на 6 и 7 октомври, при канонизирането на Св. Иосиф Партошки, — Темишвар; на 14 октомври, празникът на Св. Параскева, — в Яш; участвувал на тържествата в Алба Юлия на 21 с. м. по случай осемгодишнината от възвръщането на трансилванските унии в лоното на Р. Пр. Църква; на 26 с. м. Димитровден, съслужил с Н. Св. патриарх Юстиниан в патриаршеската катедрала, в присъствие на делегация от Лютеранската църква в Дания; на 28 с. м. служил в Сибиу и на 4 ноември — в Сигишоара. При всички тия случаи Преосвещеный Андрей Молдовяну в словата си поднасял на присъстващите поздрава на православните румънците от двете Америки.

Посещението на Н. Пр. послужило за по-точно осведомяване на Н. Св. Патриарха и на министра на изповеданията по състоянието в религиозно отношение и хода на църковните дела на Румънската православна епархия в двете Америки.

4. — В Австрия. Виена. В Австрия съществува едно румънско православно общество с параклис във Виена. Числото на вярващите православни румънци в австрийската столица възлиза на 750 души, а в другите градове и общо в провинцията — на около 2.000 души. Енорийските органи — настоятелството и съборът — функционират редовно. Църковният персонал се състои от предстоятел, певец и клисар, издържани от субсидия, отпускана ежегодно от румънското министерство на вероизповеданията. Енорийската дейност — литургична, пастирска, социал-културна и стопанска — се провежда редовно и съобразно с традицията и законните разпореджения в сила.

През 1956, на мястото на свещеник Иоан Ракоча, който подал оставка от поста предстоятел на Румънската църква във Виена и се завърнал в Румъния, бил назначен свещеник Леонида Попеску.

По молба на бившия предстоятел, Н. Св. патриарх Юстиниян разрешил да се изпратят на Румънската църква във Виена безвъзмездно одежди, богослужебни книги, утвари (изработени в работилниците на патриаршеския библейски институт), кръстчета и медалиончета, тамян, свещи и един антиминос, които били получени от новия предстоятел.

5. — **Румънските православни общества в Ф. Н. Р. Югославия.** От трите клона православни румънци, които живеят в Югославия — банатчани, тимокчани и македонци — единствени които водят организиран църковно-религиозен живот са румънците в сръбски Банат, устроени в 42 енории, разпределени в три архиерейски наместничества със седалища във Вършец, Панчево и Сарча (Сутеска). За другите два клона православни румънци канцеларията на Св. Синод на Р. Пр. Църква продължава да набира документален материал.

Списанията на Румънската патриаршия редовно биват изпращани на румънските православни общества в сръбски Банат и Македония. От сведенията получавани от румънци, посетили румънските общества в Македонската република се е констатирало, че списанията се получават редовно и се съхраняват в църквите им.

6. — **В Н. Р. Албания.** През 1956 се получило в Румънската патриаршия писмо от въглавяващия Православната църква в Албания митрополит Паисий, чрез което се искали няколко румънски богослужебни книги за църквата в Шипка, — едно от осемте румънски православни общества в Албания. Исканите книги били изпратени, както впрочем се изпращат редовно и всички печатни издания на Румънската патриаршия на всички румънски православни общества в Албания.

7. **В Н. Р. Унгария.** В живота на румънските православни общества в Унгария не е настъпила напоследък никаква особена промяна, като се е запазило същото статистическо положение — 19 енории с 22-ма свещеници. (Според устройството на Румънската православна църква енорията е целият район на един храм, енорийски е главният свещеник при храма — предстоятел и председател на църковното настоятелство, а другите свещеници са негови равнодостойни помощници, завеждащи части от общата енория).

Проблемата за избор на нов епископ на православните румънци в Н. Р. Унгария продължава да занимава както православното румънско население на епархийския център Гюла, така също и Св. Синод на Румънската правосл. църква, от който зависят в каноническо отношение всички православни румънци зад граница.

По искане на епархийския съвет в Гюла, Патриаршеската администрация изпратила преди две години безплатно известен брой богослужебни книги на румънските православни енории в Унгария.

Румънският православен свещеник Младен Луцай, от енорията Унгарски Ченад, посетил преди известно време Румъния, влязъл в пряка връзка с Патриаршеския център, представил се на Н. Св.

патриарх Юстиниян и дал някои обяснения във връзка с конфликта между него и епархийския център в Гюла. След последвалата размяна на писма между Румънската патриаршия и епархийския център в Гюла, чрез светата Арадска епископия, конфликтът бил изгладен.

В Будапеща има румънски параклис, при който се обслужват религиозните нужди на живеещите в унгарската столица румънци. Свещеникът Молдовану неотдавна починал и предстои да бъде назначен нов свещеник.

8. — **В Н. Р. България.** На територията на Н. Р. България живеят два клона румънци — тимокчани (власи) и македонци (арумънци), познати у нас под името „куцовласи“, „цинцари“.

Македонските румънци, наброяващи няколко хиляди семейства, живеят пръснати в централна, южна и най-вече в юго-западна България. От тях организирани в религиозно общество са само румънците в София, имащи църковно настоятелство, енорийски съвет, епитропство и дамски комитет. Румънската църква е една от най-хубавите църкви в столицата на Н. Р. България и има много хубав, добре известен у нас и в Румъния, църковен мъжки хор. Тази църква се издържа от субсидия, давана от Румънската държава чрез Министерството на вероизповеданията.

От докладите на Н. В. Благоговеинство ставрофорният свещеноиконом Иоан М. Кристя, предстоятел на Румънската църква в София и личен представител на Н. Св. Патриарх Юстиниян при Н. Св. Патриарх Кирил, както и от съобщенията, публикувани в българските църковни печатни издания, научаваме, че в Румънската църква в София често пъти, при разни случаи или на по-големи празници, служат и български свещеници, архимандрити и архиереи, а на храмовия ѝ празник и сам Н. Св. Патриарх Кирил.

Тимокските румънци, които са по-многобройни, живеят по градовете и в някои села, разположени по десния бряг на р. Дунав, най-вече във Видинско.

9. — **Други Румънски православни общества зад граница.**

През 1957 положението в румънските православни общества в Париж, Рим, Берлин и Баден-Баден останало непроменено. Тези енории нямат изпратени от Румъния свещенослужители. Въпреки това, Румънската Патриаршия продължава да им праща безплатно своите печатни издания.

Гореописаното положение на румънските православни църковни общества отвъд границите на Румънската Народна Република продължава почти без промени да е такова и до сега.¹

Прот. Д. п. Петров

¹ Материали за настоящата статия съм събрал предимно от печатните издания на Румънската патриаршия и по-специално — от сп. Бисерика Ортодокса Румъна, най-вече из кн. 6—7, юни—юли 1957. В статията ми тези материали (данни) са използвани с незначителни съкращения и някои малки, но съществени, пояснителни добавки. — Б. а.

Разкопките в град Сандански

В гр. Сандански, през март т. г. започнаха изкопите за Младежки дом „Петър Димитров“ на площада, близо до топлите извори. След няколкодневно копане работниците се натъкнаха на мраморни колони, големи червени тухлени плочи и многоцветна мозайка. Гражданството и учителството веднага разбраха, че под изкопите лежат останки от старинно селище, които трябва да се спасят и проучат. Уведомена БАН — отдел археология — тя изпрати за ръководител на разкопките старши научния сътрудник при БАН — Теофил Иванов. С присъщото на археолозите усърдие, с упорита воля Теофил Иванов преодоля много технически спънки и пред очите на съвременниците откри сложната картина на няколко строени в различни епохи обществени и частни сгради от старо селище, разрушено отчасти от скитническо племе, от пожар или земетръс.

Най-горната и най-добре запазена сграда е от V—VI век, време когато си отива античността. Тя представлява петкорабна базилика — църква с монументални размери: ширина 30 м. и вероятна дължина от 60—70—80 метра. По този начин базиликата засега заема площ от 1.800 кв. м. Върху пътеката от гранитни камъни, която води до базиликата се намери мраморен камък, употребен като градивен материал. Това е надгробна плоча на римския ветеран Маркус Еренио Руфос, от I-ви Италийски полк, прослужил 25 годишна военна служба у римляните (в Нове — сега село Стъклен, Свищовско). Паметникът е издигнат от сина и внуците му, както и от съпругата му Ерениа Пуруза в 256 година.¹

Влизането в средния кораб, чиито размери са: 8.75 м на 17—18 м, е ставало чрез предверие с мраморни колони, върху чийто под древен художник е изработил с разнооблагрени, идеално лъснати, еднакви камъчета от флуорит-пъстър килим на мозайка, всред която стои надпис в 8 реда с византийски писмена. Мозайката продължава и в самия кораб, а и отстрани. Всички полета на мозайката са различно моделирани, нито едно не се повтаря. Тук се виждат помпеански плетеници, шестоъгълни полета с вписани в тях черни кръстове и кръгове, осмоъгълници с гирлянди от бръшлянови листа, шахматни фигури и пр. Това говори за културата на жителите, населяващи някога града, който лежи под днешния Сандански, а по-специално за вкуса и уменията на художника — скулптор.

Под църквата се откриха основите на римска частна сграда с вътрешен двор и мраморна колонада, а също и с водопровод. Върху една нейна отчасти запазена стена се вижда помпеанско-червена долна ивица и по-горна бяла част със скулптирани украси. Тук се откриха и стъпалата, по които се е слизало до римската улица, чието ниво е било по-ниско от тротоара с 50 см. Римската сграда е от IV—V век. Ръководителят на разкопките — Теофил Иванов откри и стени, изработени само от камък и пръст. Такъв строеж

принадлежи на скитническо племе, което не познава културата и използва намерения материал без да го споява с хоросан. Това са вероятно готи или хуни около IV—V век, под чиито унищожителни набези са попаднали много цветущи градове и държави.

Освен откритите стени на сградите, лежащи една под друга, при системното разкопаване се откриха много колони, капители в ионийски стил, фрагменти от мраморен византийски кръст, голямо количество керамика, доста монети, между които една от Юстиниан Велики (527—565 г.).

Величествената обществена сграда—базилика, нейната мраморна колонада, богатия надпис, който е бил позлатен със златен варак, многото намерени останки сведочат за някогашния град — градът преди 1.500 години, лежащ под днешния Сандански, за неговото богатство и цветущо минало. То е било селище на тракийското племе меди в областта Медика, по средното течение на Стримон (р. Струма). В този град се е родил, може би, легендарният Спартак, за който Плутарх казва: мъж-тракиец от племето меди.

Името, обаче, на този град не се откри в нито един надпис или мраморен фрагмент. За името му Теофил Иванов дава следните предположения:

- 1) Александрополис, основан от Александър Велики при похода му против медите и в чест на победата му над тях.
- 2) Партикополис.
- 3) Гареск, град на племето гарески, населяващо Парорбелия (местност северно от Беласица — Орбел).
- 4) Запара. Три големи епископии някога е имало в тия области: едната в Стоби (развалините на Градско) — Скопско; втората в Баргала — Щипско и третата в Запара (вероятно тук?) Монументалната базилика открита тук и надписът навеждат на тая мисъл.

Но не е изключена вероятността при бъдещите разкопки на същото място или при изкопи за частни сгради да бъдат намерени мраморни отломки, макар и с няколко букви от това име което учените ще възстановят напълно.

Разкопките и намерените в тях надписи са от голямо значение. Разучаването на всички намерени в пръстта останки от глинена керамика и монети ще хвърлят обилна светлина върху миналото на това цветущо тракийско селище, затрупано под пластове земя, потънало в хилядолетна заборава. Разкопките трябва да се запазят, да се консервират като над тях се издигне сграда — било музей или младежки дом с музей. Има средно предложение — да се съчетаят двата проекта: на долния етаж над самите развалини да бъде музей на гр. Сандански, а над него — Младежки дом. По този начин покрай политическото си възпитание, младежите ще се учат да пазят и уважават старините, защото никой не може да отрече ролята на музеите като могъщо средство за идейно-политическо възпитание на широките народни маси и особено на подрастващите поколения.

¹ 256 г. по македонско леточисление, или 108 по ностото леточисление.

Търсене на кръста

ПРОПОВЕД ЗА СВ. РАВНОАПОСТОЛИ КОНСТАНТИН И ЕЛЕНА

Историята на основаната от Господа Исуса Христа Църква започва да се пише с кръв. Това е история на тежък двубой между езичеството и християнството. Срещу учението за братство между хората, за любов и всеопрощение, се надигнаха всички тогавашни сили на злобата и тъмнината. Близо три века християнската църква е била жестоко гонена и преследвана от всемогущите римски императори. Кръвта на невинните християни се е лееа като пълноводна река. Но Христовото учение продължавало да се разпространява. Мъчителите се уморили да изнасят средства за мъчение на християните, а учениците на Исуса пак намирали сили, за да останат верни на Бога. И всяка проляна капка кръв се превръщала в семе за раждане на нови християни.

Най-после, в 312 година, кърватите гонения секнали. Това станало, когато на римския престол се възкачил цар Константин. Получил добро християнско възпитание от майка си Елена, която била тайна християнка, цар Константин дал широки права и свободи на своите поданици и прекратил жестоките гонения срещу християните.

Веднаж при едно сражение със своя противник Максенций, който имал двойно по-голяма армия, Константин и войниците му виждат по пладнне грамаден кръст от лъчезарни звезди и надпис: „С това ще победиш“. Това чудо ужасило и самия император и цялата войска, понеже сред римляните кръстът се е считал като най-позорно средство за смъртно наказание на най-закоравелите престъпници. Тогава Константин горещо се помолил на Бога да му изясни това дивно видение. И в същата нощ му се явил Господ Исус Христос, заповядвайки му да направи знаме във вид на кръст и да изпише кръста на оръжието, щитовете и шлемовете на цялата си войска. Константин така и постъпил. И наистина, с мощната сила на кръста Константин победил Максенция. Както съобщава историкът Руфин Аквилейски, Максенций бил въведен в заблуджение от езическите Сивилини книги и в явен разрез с всякакви стратегически съображения, излязъл от Рим, заел неудобна позиция и бил разбит от Константин. Поражението на Максенция било напълно изненадващо и за самите езичници. Риторът Назарий, предава следния разказ, разпространен из цяла Галия: „Видяни били пратени от небето войски, окръжени със сияние, които държели страшни щитове и оръжия. Чуваха се гласове: „При Константин отиваме, на Константин идем на помощ!“ В 315 г. Римският сенат издигнал в центъра на града статуя на Константин с кръстния знак в дясната му ръка. Константин заръчал да изсекат на кръста на латински език следния надпис: „С тоя спасителен знак, истинско доказателство за мъжество, аз спасих и освободих града ви от игото на тирана и, след като го освободих, възвърнах на римския сенат и народ предишния блясък и знаменитост“ (по Проф. Поснов, „История на Християнската Църква“, ч. I и II-ра, стр. 256 и 257).

След тази чудна победа Константин дал пълна свобода и правдини за Църквата и се започнал нов светъл период за християнската религия. Не само това. Константин се погрижил за организирането и укрепването на Църквата. Подпомогнат от благочестивите усилия на своята майка — царица Елена, той започнал да строи множество училища и християнски храмове. Богослужението вече се извършвало свободно и ставало все по-благолепно. Числото на приемащите св. Кръщение неимоверно се увеличавало. За да установи мир и единство в Църквата, цар Константин свикал в 325 г. Първия Вселенски събор, на който била осъдена ереста на Ария и окончателно редактирана първата част от „Символа на вярата“. В усилията си за разпространение на християнската вяра, цар Константин действувал чрез ме-

тода на убеждението, като отхвърлял всякакви насилствени мерки. Така, например, някои от неговите първи помощници го съветвали да изгони от Рим всички езичници, но той им отговорил: „Нашият Бог не иска да дождат при Него чрез сила и принуждение. Той приема молитвата само на тия, които искрено вярват в Него. Нека тогава всички свободно изповядват своята вяра и да не се притесняват един друг!“

Особена ревност за делото на християнството, за служене Богу и на ближния, проявявала царица Елена. Прекосвайки бурното Средиземно море, тя сама отишла в Йерусалим и положила голям труд, преодоляла множество мъчнотии и непредвидени обстоятелства, дълго време търсила и най-сетне открила и намерила животворящия кръст Господен. И на същото това място бил построен величествен храм в чест на Христовото Възкресение.

Заради ревността им, заради всичките им големи заслуги за разпространението на Христовата вяра, св. Църква е причислила синът и майката към лика на равноапостолите.

Оттогава и до днес, всяка година на трети юни се чествува тяхната памет. Православната църква възпява техните заслуги и ни ги посочва за пример.

В какво ние с вас бихме могли да им подражаваме? Днес основаната на камък от Господа св. Църква свободно шествува по своя исторически път. А и физическият кръст е намерен от св. Елена и въздигнат пред вярващите за поклонение.

Спасителят казва: „Всичко каквото сте сторили на едно от Монте най-малки братя, Мене сте го сторили“ (Мт. 25:40). А всеки един от нас, всеки малък брат на Христа има свой кръст, свои скърби и неволи в живота. Нашата задача е да потърсим техния кръст, да се приближим до него, да го подигнем, да вземем една част от тежестта му върху себе си и по този начин да облекчим тяхната участ.

Бог ни е създал на този свят не да бъдем самотници, а ни е поставил да живеем сред хора, които са наши близки и на които ние всеки ден трябва да засвидетелствуваме своята обич към тях. „Радвайте се с ония, които се радват, и плачете с ония, които плачат“ (Римл. 12:15) — ни съветва св. ап. Павел.

Страданието на нашия близък трябва да породи в сърцето ни състрадание, отзивчивост и обич. Състраданието, съчувствието е вживяване в ближния; отначало това вживяване е бегло и частично, но впоследствие се разраства и ние сме готови да протегнем ръка, да поемем чуждия кръст и да го поносим в живота, та поне малко да освободим ближния си от товара му, да направим живота му по-лек и по-светъл. Нали в тялото, когато се получи някаква рана или повреда, тогава целия организм насочва всичките си сили, за да премахне повредата, да заздравя раната! Натам трябва да се насочат и нашите усилия — където има рани духовни, където има болка, някаква скръб. Често пъти на болния организм преливат кръв. Така и страданието на ближния изисква прилив на любов, да прелеем от обичта си в мъката на своя брат и той по-малко ще страда, защото ще види, че не е сам, че не е изоставен в живота. „Служете един другиму всеки с оная дарба, каквато е приел като добри разпоредници на многоразличната Божия благодат“ (1 Петр. 4:10). Дарбите, които ни е дал Бог, телесните сили и способности, които притежаваме, всичките възможности, с които разполагаме, трябва да употребим за благоот на своите близки. Видиш ли, че твоят съсед, приятел, или колега изпитва някакви трудности, иди при него, разясни му, помогни му, вземи една част от неговия труд и ще го избавиш от много неприятности, а и общата работа ще тръгне по-добре.

Колко благородно е служението на онзи, който утешава скръбните и изтрива сълзите на плачещите! Колко спасително е да положиш усилия и да върнеш грешника от пагубния му път. Всеки може да върши добро. В средата, в която живеем, от мястото, което заемаме, можем да протегнем ръка за помощ на своя брат. Веднаж апостолите Петър и Иоан видяха един хром, който попросил от тях милостиня. Те нямали пари и ап. Петър му казал: „Каквото имам, това ти давам!“ (деян. 3:6) и го излекувал. Когато става дума да служим на ближните си, от нас не се иска нещо невъзможно. Само това, което имаме, него да дадем. Всеки може да намери начин, по който да бъде полезен за обществото, да послужи на своите приятели.

Ние сме призвани да живеем не за себе си, а за другарите, за приятелите, за братята. Тяхната радост да бъде наша радост, тяхната скръб да бъде наша скръб.

ОТЗИВИ И ВЕЛЕСЖКИ

Седемгодишнината на Българската патриаршия

На 10 май 1960 г. камбаните на патриаршеската катедрала храма-паметник „Св. Александър Невски“ отново забиха тържествено. Навършиха се седем години от възстановяването на светата Българска патриаршия, избирането и интронизацията на Негово Светейшество Кирил Патриарх Български. По този случай в патриаршеската катедрала бе отслужена архиерейска света литургия от Негово Високопреосвещенство св. Старозагорския Митрополит Климент, в съслужение с архимандритите Стефан, Горазд, Серафим и Иоан и клириците на патриаршеската катедрала, ставрофорния свещеноникон Иоан Крися, предстоятел на Румънската църква в София, свещенослужители и протодякони. Присъствуваха Негово Светейшество Патриарх Кирил, Техни Високопреосвещенства архиереите от Св. Синод на Българската църква, епископи, свещенослужители, служителите при Св. Синод и Софийската митрополия и голямо множество благочестиви християни в столицата.

След светата служба Негово Високопреосвещенство св. Старозагорският Митрополит Климент произнесе голямо слово за историческата роля на древната Българска патриаршия в Първата и Втората българска държава и за възстановяването ѝ през 1953 г. и нейните високоцърковни и родолюбиви прояви в продължение на седем години под ръководството на Негово Светейшество Патриарх Кирил (Виж словото под заглавие „Църква — майка“ в миналия брой на „Ц. В.“).

В 10.30 часа бе отслужен тържествен благодарствен молебен, в който взеха участие Негово Светейшество Патриарх Кирил, Техни Високопреосвещенства Доростолският и Червенски Михаил, Врачански Паисий, Търновски Софроний, Варненски и Преславски Йосиф, Ловчански Филарет, Старозагорски Климент, Сливенски Никодим и Неврокопски Пимен, Техни Преосвещенства епископите Левкийски Партений, Смоленски Тихон, Стобийски Варлаам, Макарнополски Николай, Браничкий Максим и Знеполски Йосиф, архи-

Животът ни много бърже отминава, неусетно отлита. Доскоро за нас беше пролет, а ето че есента вече настъпва. Затуй, да не проживяваме напразно дните си! Нека постъпката на св. царица Елена да ни подтикне и насърчи да вършим добро, да търсим и намираме кръста на своите приятели. На един помощ, на друг благ съвет, на трети нежна усмивка, всичко това е красив, благоуханен букет, който ние поднасяме на Разпнатия на кръста Господ Исус.

Служенето на ближния — това е пътят на истинското поклонение на кръста. Само по този начин ние достойно ще отпразнуваме днешния празник. Да следваме този път, смело с вяра да вървим по него, и той ще ни оцелости с пълнотата на радостта тук на земята и горе на небето — при нашия мил Спасител.

Прот. Панайот Памуко

мандрити, свещенослужители и протодякони. Присъствуваха Председателят на Комитета при Министерството на външните работи по въпросите на Българската православна църква и на религиозните култове Михаил Кючуков и Началникът на отдел при същия Комитет Димитър Тодоров.

След молебена Негово Светейшество произнесе слово на тема „За всичко да благодарим Богу“ (Виж словото на уводно място в миналия брой на „ЦВ“).

След молебена тържествено проецаха многолетствия за Негово Светейшество Патриарх Кирил, Българската църква, българския народ и всички присъстващи.

Председателят на Комитета по въпросите на Българската православна църква поздрави Негово Светейшество Патриарх Кирил по случай празника на Българската патриаршия.

Подир светите служби се състоя прием в тържествената зала на Св. Синод, по време на който хорът на софийските свещеници изпълни кантата на Негово Светейшество и многолетствия.

Председателят на Комитета по въпросите на Българската православна църква и на религиозните култове Михаил Кючуков каза следното приветствено слово:

„Ваше Светейшество,

Поднасям Ви официални поздравления по повод на днешната годишнина. Поздравявам и Вашите първи сътрудници от Св. Синод, архиереите на Българската православна църква, както и висшите представители на църковната администрация. Нека, както е било и при други поводи, отбележа още веднаж, че делото на Българската патриаршия е голямо както за вярващите, така и за целия народ, защото това и изтеклите седем години доказаха. Това дело е свързано със жизнения проблем за патриотичното единство на народа в защита на отечеството и в защита на мира.

Някои последни документи, изяви и декларации на Негово Светейшество от името на цялата Църква показват, че църковното ръководство благо-

славя и убедено поддържа миролюбивата политика на нашата държава и ѝ помага в борбата за мир на Балканите и в света. Затуй ние смятаме, че делото на Българската патриаршия, както до сега, така и занаяд, ще продължава да получава признание у нас и в чужбина.

Сърдечно ви поздравявам.

Негово Светейшество Патриарх Кирил благодари за приветствията и произнесе кратко словото, в което каза:

„Благодаря Ви от сърце, уважаеми г. Кючуков, за приветствията, които официално поднасяте по случай днешния празник на светата ни Църква.

В традиция на Българската църква е било да служи верно на Бога и народа. Това служене е неразлъчно. Както и днес в словото си Негово Високопреосвещенство св. Старозагорският митрополит Климент подчерта, Българската църква като чедолобива майка се е отнасяла към своя народ и в най-тежки условия през миналите времена му е помагала, за да може да излезе от безотрада, да може да преодолява трудностите на живота, особено в робските векове, и отново да стъпи на пътя на една добра, честита съдба.

Това се трудим ние, всички служители на светата Църква, големи и малки, да вършим и при днешните условия на живота. Ние изпълняваме нашия евангелски, верски дълг, когато подкрепяме делото на мира. Вършим също така нашия верски дълг, който обаче е неразлъчен с патриотичния дълг, когато залягаме, според силите си, да помагаме за родолюбивото единство на целия ни народ, предвид задачите, които нашият народ има, а те са от особено историческо значение, те са изключителни задачи по своята важност за добрия живот на нашия народ.

Прочее на българската държава желаем крепост, за да живее народът ни в свобода и независимост, на целия ни народ благополучие — духовно, обществено, гражданско и материално.

Поднесоха поздравления:

Главният секретар Браницкият епископ Максим — от името на служителите при Св. Синод.
Знеполският епископ Йосиф, викарий на Софийската митрополия — от името на служителите при св. Софийска митрополия.

Ставрофорният свещениконом *Иоан Крестя, председател на Румънската църква в София — от името на Негово Блаженство Румънския Патриарх Юстиниан, църковното настоятелство и служителите при Румънската църква.

Макариополският епископ Николай, ректор на Софийската духовна академия „Св. Климент Охридски“ — от името на академическия съвет, преподавателите, научните работници, студентите и служителите при Духовната академия.

Смоленският епископ Тихон, ректор на Духовната семинария „Св. Иван Рилски“ — от името на учителския съвет, преподавателите, служителите и учениците при Софийската духовна семинария.

Д-р Тодор Зъбов — секретар на ВЦС — от името на Върховния църковен съвет при Св. Синод.

Протопрезвитер д-р Стефан Цанков — от името на служителите при патриаршеската катедрала храма-паметник „Св. Александър Невски“.

Никола Сеизов — от името на учредения профкомитет при канцеларията на Св. Синод.

Негово Светейшество Патриарх Кирил отговори на поднесените поздравления с кратко слово и благодари от сърце на Св. Синод на Българската православна църква, на Комитета по въпросите на Българската православна църква и на всички, които засвидетелстваха своите сърадвания по случай празника на Българската патриаршия.

Работниците при Софийската епархийска работилница поднесоха цветя на Негово Светейшество.

Множество благочестиви християни поднесоха лично поздравления и получиха благословение от Негово Светейшество Патриарх Кирил и Техни Високопреосвещенства синодалните архиереи.

Г. К.

Светът бе изумен

По време, когато миролюбивите хора в целия свят живееха с хубавата надежда, че на срещата на високо равнище в Париж най-сетне ще бъде сложен край на студената война, край на заплахата от война, и ще се положи ожиданото от всички начало на дружески отношения между народите, светът бе изумен от един акт, извършен от САЩ.

На 1 май около град Свердловск в СССР бе свален с ракета летящ на 20,000 метра височина самолет на САЩ, за който впоследствие се оказа, че е изпратен над съветска земя за разузнаване, със шпионски задачи. Разкритията, които направи председателят на Министерския съвет на СССР Никита С. Хрущов във връзка с този акт на агресия от страна на САЩ, породиха в целия свят коментари, които поставят под съмнение искреността на Съединените щати по въпросите за мира, разоръжаването и дружбата между народите. Това, за обща изненада, се подсилва и от изказванията на най-отговорни управляващи лица в САЩ, които признават провокацията спрямо Съ-

ветския съюз с бъдещото недоумение оправдание, че всяка страна има право да върши шпионаж и че тези действия ще продължат.

Можем да не се спираме тук на тези нелепи изказвания — проявите на военщината са известни от историята на човечеството.

Можем да не се спираме и на онова, как е подействувало това произшествие на хората в СССР — не вярваме да има хора по света, които да не знаят, че земята и небето на Съветския съюз са добре защитени и никой безнаказано не е нахлувал и не ще нахлуе там.

Но можем да се спрем на онова въздействие, което този враждебен акт от страна на една велика държава към друга велика държава оказа на трезвата световна общественост. Всяка измама е отвратителна. Но да измамиш световната общественост в нейната най-слюбимна надежда — надеждата за мир на земята, за тази измама няма достатъчно лош епитет, който да я охарактеризира. А САЩ измавиха световната общественост. Онова, което с големи усилия беше изградено по

отношение омиротворяването, беше брутално сригнато от едната страна — партньорка в разговорите на високо равнище. Този акт намери достойно порицание не само в Съветския съюз, в страните с народна демокрация, в неутралните страни, дори и в приятелските и съюзни на САЩ страни, но и в самите Съединени щати, където народът също жадува за мир и се бори за дружба между народите.

Да си извоюваш за името лоша атестация е лесно, мъчно обаче се очиства такава име, мъчно се

изтриват петната. Но то е все пак възможно, ако се яви желание за пълно очистиране.

Може би ще се вземе под внимание осъждащото мнение на световната общественост и ще се дойде до истинско отрезвение. Тогава — сигурно е това — най-напред в Съветския съюз недружелюбният акт на САЩ ще бъде забравен, а световната общественост ще го затвори с удоволствие в страниците на историята.

Дано бъде така.

ПРЕГЛЕД НА КН 2 (М. ФЕВРУАРИ) ОТ 1960 Г. НА „ЖУРНАЛ МОСКОВСКОЙ ПАТРИАРХИИ“

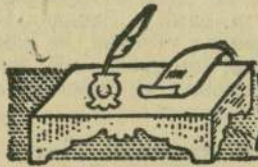
В отдела „Църковен живот“ е поместена редакционна статия за Патриарх Алексий по случай 15-годишнината от встъпването му на патриаршеска длъжност. Описани са заслугите на Негово Светейшество за благоустройството на Църквата, за укрепването на дисциплината сред вярващите, за църковното единство и за мира в целия свят. Патриарх Алексий не пожелал да отпразнува своя петнайсет годишен юбилей. Но цялата Руска църква го поменава с особена любов в тази славна годишнина. Към нейните молитви се присъединяват молитвите и на цялото съвременно християнство, защото го познава като „добър служител на Исуса Христа, хранен с думите на вярата и на доброто учение, което той е последвал“ (1 Тим. 4:6).

Прот. Фериз Берки, архиерейски наместник-администратор на православните енории в Унгария, е автор на статията: „Десет години под юрисдикцията на Московския патриарх“. В нея се предава накратко историята на Православието в Унгария, което векове наред е било жертва на неразбиране, клевети, гонения и църковно-политическо кървопотоение. Едва от 11 ноември 1949 година, когато Всерусийският патриарх Алексий приел унгарските православни енории под своя юрисдикция, се започва нов период в живота на Православната църква в тази страна. Днес унгарските православни се радват на почти пълна автономия. Създадени са всички вътрешни и външни условия, необходими за пълнокръвния живот на една каноническа църковна организация. Богослужението се извършва на унгарски език. Прекратени са, продължилите десетилетия, неразбирателства и раздори помежду пра-

вославните унгарци и православните от националните малцинства. Днес унгарското Православие се е освободило от предишната изолация и се счита за общопризнат член на огромното семейство на Вселенското православие.

Дадено е място на обширна дописка за пребиваването в Съветския съюз през м. декември 1959 на Делегацията на Всемирния съвет на Църквите. Делегацията е имала няколко срещи с Негово Светейшество патриарх Алексий, с Митрополит Николай, с професорите и студентите от Московската и Ленинградската духовни академии, със свещеници и вярващи в градовете: Москва, Ленинград и Рига. Представителите на Всемирния съвет на църквите и отговорните дейтели на Руската православна църква в дружески беседи са обменили мнения: а) по въпроса за християнската отговорност за разединението на християните и за практическите мерки за преодоление на такова разединение; б) по въпроса за общата християнска отговорност за сегашното международно положение и за практическите мерки за неговото подобрене и в) по въпроса за мероприятията по развитието на по-нататъшните контакти между Руската православна църква и Всемирния съвет на църквите.

Прот. К. Ружицки и проф. Н. Д. Успенски описват подробно Солунските (в Гърция) църковни тържества, по случай 600-годишнината от деня на блажената кончина на Св. Григорий Палама, архиепископ Солунски. Само то присъствие на тези тържества на делегация от страна на Руската православна църква, говори за засилване на връзките между двете Сестри-Църкви.

ЦЪРКОВНА И ОБЩЕСТВЕНА ЛЕТОПИС

У НАС

Панихида за блаженопочиналия Екзарх Стефан. На 14 май, по случай тригодишнината от блажената кончина на Негово Блаженство Екзарх Стефан, в храма при Бачковската св. обител бе отслужена от Негово Високопреосвещенство Неврокопския Митрополит Пимен заупокойна св. литургия.

На 10 часа, след св. литургия, на гроба на блаженопочиналия Екзарх Стефан в същия храм, бе отслужена панихида от Негово Светейшество Българския Патриарх Кирил в съслужение на Техни Високопреосвещенства Сливенския Митрополит Никодим, Неврокопския Митрополит Пимен и Преосвещения епископ Стефан, викарний при Пловдивската митрополия. На св. литургия и панихидата пъ свещеническият хор от гр. Сливен.

Тържествен молебен в Асеновград. По случай седемгодишнината от възстановяването на Българската патриаршия и избирането на Негово Светейшество Патриарх Кирил в Асеновград, в храма „Св. Благовещение“, в присъствието на множество вярващи, е бил отслужен молебен за преуспяването на Българската патриаршия и за здраве и дълголетие на Негово Светейшество. Произнесъл реч архиерейският наместник иконом Михаил Христов. Клирът в Асеновград по този случай е изпра-

тил телеграма до Негово Светейшество, в която му пожелават крепко здраве, та дълголетно още да възглавява родната св. Православна църква и все тъй усърдно да се бори за възтържествуване на многожелания от цялото човечество траен мир на земята.

Негово Високопреосвещенство Врачанският Митрополит Пансий на 18 април т. г. е отслужил св. литургия в храма „Св. Параскева“ в гр. Бяла слатина и е отличил с офисия „протоиерей“ Благоговейния свещеник Димитър Маринов. Негово Високопреосвещенство е говорил слово за празника и отправил приветствие към новия протоиерей.

Духовен концерт. На 15 май т. г. дамският хор на Православното християнско братство при катедралния храм „Св. св. Кирил и Методий“ в гр. Бургас изнесе в салона на Софийската митрополия духовен концерт под диригентството на прот. Васил Кършев. Присъствуваха всички намиращи се в столицата архиереи, много свещеници, братствени членки и пр.

Програмата на концерта бе подбрана с вкус и изпълнена безупречно, извиквайки непринудено одобрението на слушателите. Отец диригентът владее прекрасно певче-

ския* материал и можа да извлече всичко, което любителските хористи могат да дадат.

След изпълнението на програмата бяха поднесени поздравления от Негово Преосвещенство Левкийския епископ Партегий, от братствата при храма „Св. св. Седмочисленици и храма „Св. Николай Мирликийски“.

Нов архиерейски наместник в гр. Свиленград. Негово Високопреосвещенство Старозагорският Митрополит Климент от 1 април т. г. е назначил протоиерей Георги Колев Желев от гр. Стара Загора за архиерейски наместник в гр. Свиленград. Протоиерей Георги К. Желев е завършил Духовна семинария и като задочник с отличие Духовна академия.

Свещеническа конференция. Енорийските свещеници от Павликенска духовна околия са провели конференция на 12 май, на която са изслушали доклади: от архиерейския наместник протоиерей Петър Вълев на тема „Борбата за мир“ и от протоиерей Ангел Кръстев на тема „Свещенството и Българският Червен кръст“. В телеграма до Негово Светейшество Патриарха свещениците заявяват, че „ще дават своето съдействие за преуспяването на високохуманната организация „Червен кръст“ и ще вложат своите сили в общата борба за изпълнение на Христовия призив „Мир вам“, за да бъде мир и земята и добра воля сред човечите“.

Монах — добър птицевъд. Иеромонах Самуил от Клисурския манастир, край гр. Берковица, от 8 години по край църковните си задължения, които изпълнява като духовно лице, се грижи и за птицевъдството при стопанството на манастира. Отглежданите кокошки са над 100 носачки от расата „Нюхамшир“ и благодарение на постоянните му грижи и любов в работата носливостта винаги е била над 100 броя яйца от носачка годишно. Даже и в години, когато фуражът е бил недостатъчен, носливостта на кокошките не е спадала под 100 броя яйца, а отделни носачки дават значително повече. Това се дължи на големите грижи и постоянство на отец Самуил по отношение на гледането и храненето на кокошките, като

винаги той лично ги храни и се грижи за тях през целия ден, провежда контрол на носливостта и познава индивидуално всяка кокошка. Благодарение на неговата голяма любов в работата по отглеждането на птиците в манастирското стопанство, резултатът е на лице. Този случай може да послужи за пример на много монаси в другите манастири.

Братствено подворие. При православно братство „Св. Петка“ в гр. Пловдив е открито образцово подворие с 40 легла за почивка и нощуване на църковно-братствените екскурзионни и поклоннически групи, преминаващи през Пловдив.

Подворието е вече открито и ще функционира от 1 май до 30 септември тази година.

Желаещите да се ползват от подворието трябва своевременно писмено да уведомят настоятелството на братството за деня и часа на пристигането им и датите на нощуването.

СКРЪБНА ВЕСТ. Сега когато цялата природа се събужда, напусна земния живот и се устреми към вечния ПРЕЗВИТЕРА ИОВКА ИКОНОМ СТЕФАН ГИНЧЕВА МАРЧЕВА, от гр. Ямбол, която почина на 23 април 1960 г. и ни потопи в неутешима скръб, оставяйки ни незабравими спомени на мила съпруга, майка, баба и сродница. Бог да я прости!

Погребението и се извърши на 24. IV. т. г. от св. Сливенския Митрополит г. Никодим и от цялото градско свещенство. Изказваме сърдечна благодарност на Дядо Владика за произнесеното утешително слово и на всички свещеници и миряни за изказаните съболезнования.

От опечаленото семейство

В ЧУЖБИНА

Нов огромен успех на съветската наука. На 15 май в Съветския съюз бе изстрелян кораб-спътник на земята, тежащ без последната степен на ракетата-носител 4540 кг. На борда на кораба-спътник има херметическа кабина с товар — отговарящ на теглото на човек, и с всички необходими съоръжения за бъдещ полет на човека. Предположението на коментаторите на вестниците в света е, че това е може би последен опит на Съветския съюз към подготовката за полет на човек в космоса. След като от кораба се получат необходимите данни, от него ще се отдели херметическата кабина, тежаща 2500 кг. След като бъде проверено функционирането на херметическата кабина и след като се отдели от кораба-спътник, по команда от Земята, кабината и корабът-спътник ще започнат да се спускат и ще прекратят своето съществуване при навлизането в плътните слоеве на атмосферата. Светът посрещна този успех на съветската наука с изрази: „зашеметяваща новина“, „удивителен успех“, „огромна победа“, „истински научен успех“, „поразително постижение“ и пр.

Пръстите на Христа Спасителя няма да я пропуснат... Известното западно-германско списание „Дойче вохе“ в мартенския си брой от тази година дава на първа страница твърде характерна рисунка, илюстрираща категоричната убеденост на християните, че подготовката от някои западни военнлюбци нова война е противна на Христа, на Евангелието и Църквата. Картината е озаглавена „Морално основание“, но поставено в кавички. Представен е във величествен ръст образът на Спасителя Исуса Христа, кротко седнал на престол, със светъл нимб около главата. Лявата ръка на Спасителя почива на бедрото Му, а дясната е простряна за благослов. И върху благословящата Христова Десница се е промъкнало едно малко човече, облечено в официален черен костюм, дрехата на дипломатите. Това малко човече носи в ръката си зловеща атомна бомба и се опитва да я провре между пръстите на Спасителя. Ето тук е „моралното основание“ на някои атомни военнлюбци, които напраз-

но се опитват да „обосноват“ една нова война от името на Христа. Обаче пръстите на Спасителя са ясно оформени за благослов, но не и за прикритие на една нова война. Вярващите не само в Западна Германия, но и в цял свят са категорично убедени, че замислите на военнлюбците са обречени на провал. И всички вярващи са решителни привърженици на един кръстоносен и победен ход на мир в цял свят.

Дибелиус, дай си оставката! Този е най-често повтаряният призив от свещеници и вярващи в Западна Германия. Известно е, че един от най-големите привърженици на атомната и студентата война е западно-германският евангелски епископ Дибелиус. В свои проповеди и писания той открито говори за нова война, лицемерно проповядващ, че при новата атомна война смъртта щяла да настъпи най-бърже и най-безболезнено, а умрелите ще изпитат скоро блаженството на отвъдния свят.

Тези проповеди и писания на Дибелиус предизвикват възмущение не само между честните пастори и вярващи в ГФР, но и между обществеността и вярващите в цял свят.

Нещо обикновено е да се види сутрин на вратата на Дибелиус залепен надпис: „Дибелиус, дай си оставката!“ „Дибелиус, ако нямаш срам от хората, нямаш ли грях от Бога?“

Както съобщават от Берлин, напоследък там била пусната в продажба новоязлязлата „Синя книга“. Автори на тая книга са известните германски богослови и членове на евангелския Синод професорите по богословие д-р Мартин Фишер и д-р Герхардт Голвинтцер. В тази си книга те разказват за всички досега нехристиянски призови на Дибелиус към нова изстребителна война. Тази интересна книга също завършва с призива.

— Дибелиус, дай си оставката!

— Дибелиус, ти не си Христов служител, защото Христос е Бог на Любовта и Мира!